

Kryptoaktiva z hlediska směru jejich vývoje, hrozeb a potřeby reaktivních opatření

Zdroje:

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_BRI\(2020\)648793](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_BRI(2020)648793)

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/648779/IPOL_STU\(2020\)648779_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/648779/IPOL_STU(2020)648779_EN.pdf)

Autor: Evropský Parlament (Think Tank).

Kryptoaktiva jsou globálním fenoménem: jsou vytvářena soukromými subjekty v různých zemích po celém světě, jsou přeshraniční ve své aplikaci a infrastruktuře a jsou snadno přístupná, převoditelná, vyměnitelná a obchodovatelná téměř odkudkoli na světě. K vyřešení těchto problémů budou muset regulační orgány zasáhnout. V některých zemích zákonodárci již přijali relevantní opatření anebo je plánují. Tyto vnitrostátní iniciativy nemusí být nutně vzájemně sladěny, což vede k regulační arbitráži. Aby se předešlo regulační arbitráži, mělo by se rozhodování o „kryptokomunách“ v ideálním případě provádět na evropské úrovni, pokud možno při provádění mezinárodních norem. Na začátku roku 2020 existuje více než 5 100 kryptoaktiv s celkovou tržní kapitalizací převyšující 2 200 miliard EUR. Existují zákonné i nezákonné kryptoměny. Většina zákonných činností v oblasti kryptomaterií (zejména v kryptoměnách) probíhá na přímo kryptoměnách. Týká se to hlavně použití kryptoměn pro spekulativní účely. Nedovolená činnost zahrnuje mimo jiné nákup a prodej nezákonného zboží nebo služeb online na trzích s „tmavými sítěmi“, praní špinavých peněz, vyhýbání se kontrole kapitálu, platby za útoky s ransomwarem a krádeže. V této souvislosti fungují kryptoměny většinou jako platební nástroj. Pozoruhodné je, že téměř polovina všech (ročních) transakcí v bitcoinech může být spojena s nezákonnou činností. Vzhledem k tomu, že na kryptografickém trhu stále dominuje bitcoin, přičemž dominance z hlediska celkové tržní kapitalizace přesahující 63 % (140 miliard EUR), je to důležité pozorování. Použití kryptoměn pro trestné účely jako takové není nové a bylo již zahrnuto v naší studii o kryptoměnách a blockchainu z roku 2018. Od té doby však existuje zajímavý vývoj, pokud jde o slepá místa v boji proti finanční kriminalitě a pokud jde o řešení nezákonného používání kryptoaktiv prostřednictvím regulace. Tato studie se zabývá tímto novým vývojem. Kromě toho a mimo kontext používání kryptomaterií v nezákonném kontextu existují dva významné vývojové trendy od výše uvedené předchozí studie:

- masivní nárůst počtu tzv. soukromých „tokenů“ vydávaných na stávajících platformách s cílem získat finanční prostředky,
- vznik tzv. „stabilních mincí“ a digitálních měn centrální banky (CBDC).

Tyto trendy způsobily, že různé regulační úřady, orgány stanovující standardy a právní vědci posunuli své zaměření a rozšířili svou slovní zásobu z pojmu „kryptoměny“ na širší pojem „kryptoaktiva“.

Klíčové poznatky.

Tato studie se zaměřuje z hlediska zájmů Evropské Unie (dále jen „EU“) na šifrovací aktiva v širším smyslu, a proto také zkoumá tokeny, stabilní coinsy a CBDC. Pokud jde o CBDC, je třeba poznamenat, že se nejedná o realitu, takže některé pilotní programy zůstávají stranou. Proto je v současné době příliš brzy na to, aby bylo možné zjistit, zda CBDC budou skutečně platebními prostředky. Zajímavou myšlenkou v této souvislosti, která spojuje CBDC s dodržováním zákonů, je to, že nahrazení skutečně anonymních nevysledovatelných peněz veřejnou sledovatelnou CBDC by teoreticky mohlo znamenat konec mnoha praní špinavých peněz a trestnou činnost, i když z politického hlediska takový scénář je pravděpodobně nepravděpodobný.

Na rozdíl od CBDC nejsou stabilní coinsy pouze laboratorním experimentem; různé příklady jsou již v oběhu. Většina stabilních coinů má lokální stopu. V poslední době se však objevily nové iniciativy. Nejdůležitější je pravděpodobně projekt Libra na Facebooku. Tyto nové iniciativy jsou postaveny na stávajících, velkých, anebo přeshraničních uživatelských základnách. Mají potenciál k rychlému škálování, aby dosáhly globální nebo jiné podstatné stopy a běžně se nazývají „globální stabilní coinsy“. Globální stabilní coinsy by mohly finančnímu systému přinést různé výhody, zejména snížením transakčních poplatků při maloobchodních přeshraničních platbách a usnadněním finančního začlenění, avšak jejich globální rozsah také představuje nové výzvy a rizika mimo jiné pro finanční stabilitu a měnovou politiku.

Nejedná se o jediný legislativní problém, kterému dnes zákonodárci čelí. Dalším problémem je to, že finanční zákony EU v současné době nezakazují finančním institucím držet nebo získat i kryptoaktiva ani nabízet služby týkající se kryptoaktiv. To se může ukázat jako problematické: většina kryptomateriálů vykazuje vysokou míru volatility nebo se v době finančního stresu dosud neprokázala jako skutečně odolná. Jinými slovy, pokud se finanční instituce rozhodnou je získat a vzít je do svých rozvah nebo se zapojit do činností, které je zahrnují, mohly by čelit obrovským ztrátám. V rámci konzervativního obezřetnostního zacházení je prozatím nejlepším způsobem, jak se vypořádat s nejistotou ohledně krypto aktiv, pravděpodobně jejich odpočet z vlastních zdrojů finanční instituce. Trvalým problémem je navíc používání kryptomaterií pro finanční trestnou činnost. Šifrovací aktiva představují závažné riziko praní peněz a financování terorismu, které mohou zločinci, praní peněz, teroristé a další nezákonní aktéři využít. Skutečnost, že jsou plně digitální, snadno přenositelná, pseudonymní a s využitím specifické technologie zvyšující anonymitu, dokonce i zcela anonymní aktiva, která fungují na decentralizovaném základě, je činí zvláště vhodnými pro praní peněz a jiné trestné činnosti.

Boj proti praní peněz a boj proti financování terorismu.

Aby bylo možné řešit rizika představovaná kryptoměny, zákonodárce EU zahrnoval tzv. „depozitáře“ a „poskytovatele“, kteří se zabývají výměnnými službami mezi virtuálními měny v rámci boje proti praní špinavých peněz a boje proti financování terorismu (AML/CFT) tím, že jsou definovány jako povinné subjekty ve směrnici AML 5.

EU by mohla zvážit řadu regulačních opatření, aby evropský rámec AML/CFT přizpůsobil současné realitě v kryptoprostoru.

1. Rozšíření oblasti působnosti.

Prvním regulačním opatřením, které je třeba zvážit, je rozšíření rozsahu definice virtuálních měn, například zahrnutí tokenů.

2. Rozšíření seznamu povinných subjektů.

Seznam povinných subjektů by mohl být rozšířen. Mohly by se vyřešit následující slepá místa:

- kryptoměnné výměny kryptometu za kryptoměniče,
- poskytovatelé finančních služeb, kteří se podílejí na účasti a poskytování finančních služeb souvisejících s nabídkou emitenta anebo prodejem kryptomateriálu,
- obchodní platformy, alespoň pokud jsou provozovány centrálně.

Pro „těžbaře“ je zaručen jiný přístup. V dnešní době se objevily mince, které k těžbě nevyžadují vždy velké serverové farmy náročné na energii, ale které lze těžit provozováním několika hardwarových souprav doma. Za současného stavu může takové soupravy zřídit kdokoli, dokonce i zločinci. Regulační by si měli uvědomit, že těžbou mincí, přímo nebo nepřímo prostřednictvím nastrčených osob, mohou zločinci získat přístup k čisté hotovosti. Nově vytěžené mince jsou podle definice „čisté“, takže pokud je někdo (např. banka) ochoten je převést na „fiat měnu“ nebo jiná kryptoaktiva, výsledné prostředky jsou také čisté. Prvním regulačním krokem by mohlo být pokusit se zmapovat použití této techniky a následně, pokud se skutečně ukáže důležité slepé místo, zvážit vhodná protipatření.

Kromě toho a vzhledem k přeshraniční povaze kryptomateriálů a jejich zneužití by zavedení evropského „hlídacího psa“ AML mohlo mít různé výhody, zejména pokud je zaměstnáno vysoce vyškoleným IT personálem schopným analyzovat rizika AML/CFT nové technologie přinášejí. Mohlo by to pomoci podpořit sdílení informací, sloužit jako nový fond znalostí a poskytnout nezávislejší přístup k případům AML/CFT. Při posilování regulačního rámce s ohledem na trestné používání kryptomateriálů by EU měla dbát na to, aby také posílila vyšetřovací soubor nástrojů: aby bylo zajištěno dodržování regulačního rámce, orgány činné v trestním řízení musí být schopny odhalit přestupky a následně je postihovat. EU by proto měla i nadále investovat do iniciativ, které přispívají k vyšetřovacímu souboru právních předpisů.

3. Investice do kryptoaktiv.

Třetí regulační problém se týká investic do kryptoaktiv. Od výbuchu počátečních nabídek mincí v roce 2017 vydali různí regulátoři prohlášení, která varují lidi, že takové investice jsou velmi riskantní a často nespádají do působnosti právních předpisů EU o finančních službách, přičemž investory nechávají nechráněné, pokud se něco pokazí. Regulátoři zároveň poukázali na to, že v závislosti na konkrétních konstrukčních vlastnostech kryptomateriálů mohou být zahrnuta do působnosti právních předpisů EU o finančních službách. V praxi však není vždy jasné, zda kryptomateriál skutečně spadá do působnosti stávajícího regulačního rámce. Důvodem je nejen často přizpůsobená povaha kryptoaktiv, ale také nejasnost finančního regulačního rámce. Tyto okolnosti jsou náročné pro všechny zúčastněné subjekty (včetně finančních orgánů dohledu, podniků kryptografických investic a investorů kryptografických), přispívají k regulační arbitráži a obecně vedou k právní nejistotě.

Pro vytvoření rovných podmínek a zajištění odpovídající ochrany investorů v celé EU je nutný společný názor na právní kvalifikaci kryptoaktiv jako finančních nástrojů. Kromě toho by měly být upraveny právní předpisy EU o finančních službách s ohledem na jedinečné vlastnosti krypto sektoru, aby bylo možné účinně uplatňovat stávající finanční nařízení na kryptokomunika, která jsou finančními nástroji. Pokud jde o šifrovací aktiva, měla by EU přinejmenším stanovit vhodné požadavky na zveřejňování rizik, aby investoři anebo spotřebitelé mohli být upozorněni na možná rizika před přidělením finančních prostředků na tato kryptoaktiva.

4. Kybernetická bezpečnost.

Poslední regulační problém zvažovaný v této studii je kybernetická bezpečnost. Kybernetická bezpečnost se stala hlavním problémem v oblasti kryptomateriálů. Odcizená kryptoměna se obvykle nacházejí na nelegálních trzích a používají se k financování další trestné činnosti. Stejně tak v rámci útoků na ransomware zločinci často žádají oběti, aby zaplatili výkupné v kryptoměnách, jako je bitcoin. Kryptoměny umožňují zločincům zpeněžit útoky na ransomware, aniž by odhalili svou skutečnou identitu, což činí tyto útoky velmi zajímavými a lukrativními vykořisťováními. V současném stavu regulačního rámce EU neexistují žádné zvláštní zákony, které stanovují minimální standardy pro kybernetickou bezpečnost, které musí dodržovat zprostředkovatelé, kteří nabízejí služby úschovy krypto aktiv. EU by měla zvážit zavedení těchto norem pro zprostředkovatele působící v EU. Ke snížení počtu úspěšných útoků s ransomwarem, které se týkají kryptoransomů, lze zlepšit povědomí o kybernetické bezpečnosti. Kromě toho by regulační odpověď mohla znamenat, že zločinci budou těžší používat kryptoměny, které shromáždili, pro další budoucí transakce. Toho by se dalo dosáhnout černou listinou mincí, které se používaly k výplatě kryptoměny.